

نیاز به پرداخت مزایای قانونی مصرح در قانون کار یا پرداخت حق بیمه به گزینه‌ای جذاب برای کارفرمایان تبدیل شده‌اند.

روی دیگر حضور مهاجران پاکستانی، مناسبات شکل گرفته بر پایه قاچاق آنها به دو سوی مرز است. قاچاقچیان برای انتقال هر فرد مبلغی بین ۵ تا ۸ میلیون تومان (در زمان نگارش این مقاله) درخواست می‌کنند و این در حالی است که افراد برای گذر از مسیر جهت رسیدن به مرز علاوه بر پرداخت پول باید خطرات فراوانی چون سقوط از کوه، حمله حیوانات وحشی و حتی مرگ در اثر شلیک نیروهای مرزبانی را به جان بخرند. مسیر ورود به ایران که معمولاً از میان کوه و بیابان می‌گذرد و قسمت‌هایی از آن باید بدون وسیله نقلیه و با پای پیاده طی شود که این امر چندین روز زمان می‌برد.

پس از رسیدن به برخی شهرهای مرزی ایران در استان سیستان و بلوچستان، برای رسیدن به شهرهای مقصد از طریق سواری تهیه شده توسط قاچاقچی یا اتوبوس بین شهری، از طریق مخفی شدن در محل‌های تعبیه شده، به مقاصد و شهرهای مورد نظر منتقل می‌شوند. علاوه بر استان‌های جنوبی کشور، اصفهان، یزد و تهران از اصلی‌ترین مقاصد مهاجران پاکستانی است.

مهاجران غیرقانونی پاکستانی تمام این شرایط سخت و حتی خطر مرگ برای رسیدن به ایران یا گذر از آن را در آرزوی درآمد بیشتر یا شغلی بهتر و رهایی از فقر به جان می‌خورند. هر چند بعضی از آنان ایران را مسیری برای رسیدن به ترکیه یا اروپا می‌دانند. مدت اقامت بسیاری از این مهاجران در ایران بین دو تا چهار سال است و پس از آن از طریق معرفی خود به مراکز و اردوگاه‌های اتباع بیگانه به کشورشان بازمی‌گردند و پس از چند ماه از طریق گرفتن ویزا و به صورت قانونی یا از طریق قاچاق دوباره به ایران می‌آیند.

در مورد شرایط زندگی این افراد باید گفت اکثر کارگران بدون خانواده در اتاق‌ها یا کانکس‌هایی که در محیط کار توسط کارفرما فراهم شده زندگی می‌کنند و عده‌ای اندک نیز اقدام به اجاره خانه‌هایی

پاکستانی‌ها در صنعت نساجی

ایران نیز از این شهرها و حومه‌های آنها هستند. با توجه به گستردگی نساجی در پاکستان و وجود مراکز تولیدی بزرگ و پیشرفته در کنار کارگاه‌های تولیدی کوچک که بخش عمده محصولات تولیدی آنها مانند پارچه به کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس و کشورهای اروپایی صادر می‌شود؛ نیروی متخصص و ماهر نیز بسیار فراوان است؛ اما سطح پایین دستمزد و رقابت شغلی بالا به دلیل وجود نیروی کار فراوان، از عمده دلایل مهاجرت کارگران پاکستانی برای کار در صنعت نساجی ایران در سال‌های اخیر بوده است.

حقوق کارگر ماهر و نیمه ماهر شاغل در صنعت نساجی در پاکستان، بین ۳۰ تا ۳۵ هزار روپیه و کارگر متخصص ۴۵ تا ۵۰ هزار روپیه است. اما سطح دستمزد پرداختی به آنان در ایران تا یک و نیم برابر و کارگران متخصص بعضاً تا ۲ برابر حقوق دریافتی آنها در پاکستان است.

در سال‌های اخیر و به‌خصوص به دلیل رکود در صنعت نساجی و کاهش شدید حاشیه سود صاحبان صنایع و افزایش هزینه‌های تولید و تلاش هرچه بیشتر آنان به کاهش هزینه‌های جانبی، تمایل به استفاده از کارگران مهاجر بیش از پیش در بین صاحبان کارگاه‌های کوچک بافت پارچه و تکمیل آن رشد داشته است. کارگران پاکستانی با ۱۲ ساعت کار در روز و ۲۸ تا ۳۰ روز در ماه و عدم

صنعت نساجی در پاکستان بسیار مورد توجه بوده و قسمت قابل توجهی از صادرات پاکستان را به خود اختصاص داده است.

یکی از مسائل مورد بحث و مناقشه در فضای کسب و کار ایران در سالیان اخیر، حضور کارگران خارجی غیرمجاز و نقش آنها در اقتصاد و تولید است؛ مهاجرانی که بنا به نتایج برخی پژوهش‌ها آثار مثبتی چون افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه تمام شده برای مصرف‌کننده و افزایش سود بنگاه‌های تولیدی را به همراه دارند، اما با توجه به عدم بهره‌مندی از حمایت‌های قانونی و دریافت دستمزد کمتر نسبت به کارگران بومی، باعث افزایش نرخ بیکاری در کشور مقصد می‌شوند.

به گزارش سایت نساجی امروز به نقل از دنیای اقتصاد، اتباع پاکستان در سال‌های اخیر قسمتی از این مهاجران غیرقانونی را به خود اختصاص داده‌اند. کارگران پاکستانی در بسیاری از مشاغل و صنایع ایران مشغول به کار می‌شوند که زنجیره انتهایی صنعت نساجی (بافت و تکمیل پارچه) را شاید بتوان عمده‌ترین محل اشتغال این کارگران دانست.

صنعت نساجی در پاکستان بسیار مورد توجه بوده و قسمت قابل توجهی از صادرات پاکستان را به خود اختصاص داده است. شهرهای فیصل‌آباد، کراچی و لاهور از بزرگ‌ترین مراکز صنعتی نساجی پاکستان هستند که عمده کارگران شاغل در صنعت نساجی

وضعیت صنعت نساجی و البسه در ماداگاسکار

میلیون یورو در نه ماهه اول سال ۲۰۱۹ به اتحادیه اروپا و ایالات متحده صادر کرده است. این کشور در حال برنامه‌ریزی برای افزایش صادرات خود به این مناطق تا ۲۳٪ افزایش است.

ماداگاسکار، حتی با وجود واجد شرایط بودن در بازار رشد و فرصت های آفریقا (آگوا) (African growth and opportunity act AGOA)، اروپا را همچنان بازار اصلی صنعت نساجی خود می‌داند. طبق ارقام منتشر شده توسط هیئت توسعه اقتصادی ماداگاسکار (EDBM)، صادرات به ایالات متحده تحت تسهیلات AGOA نشان دهنده ۶۹٪ صادرات پارچه و لباس در مقایسه با اتحادیه اروپا است. پس از دوره تاریک خود از ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۴ که منجر به تعطیلی صدها شرکت نساجی شد، با واجد شرایط شدن مجدد آن در میان کشورهای بهره‌مند از قرارداد AGOA دولت ایالات متحده، این بخش توانسته است وارد مرحله رونق خود شود.

طبق گزارش دفتر منسوجات و پوشاک (OTEXA) وزارت بازرگانی ایالات متحده، واردات شلوار جین به این کشور از ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۰ به میزان ۳۵،۲۶ درصد کاهش یافت. همه تامین‌کنندگان عمده از آسیا این روند را دنبال کرده‌اند. سه کشور آفریقایی ماداگاسکار، اتیوپی و تانزانیا که شلوار جین به ایالات متحده صادر می‌کنند، با افزایش خوبی روبرو بوده‌اند. ماداگاسکار، تنها تامین‌کننده آفریقایی مارک‌های آمازون است.

منبع: وزارت امور خارجه

در ماداگاسکار به دلیل نیروی کار بسیار ارزان تعداد قابل توجهی از مارک‌های معروف دنیا، دست به تولید برندهای خود در این کشور و صادرات به بازارهای اروپا، آمریکا و آسیا نموده‌اند. این موضوع حتی با شیوع کرونا نیز تداوم داشته و بازار خود را از دست نداده است.

این کشور در ده ماهه نخست سال ۲۰۱۹ با ۳۰۵ میلیون یورو بیستمین صادر کننده اصلی لباس به اتحادیه اروپا بوده است. این امر نشان‌دهنده رشد ۱،۵٪ نسبت به مدت مشابه سال قبل است. با توجه به آمار منتشر شده توسط Eurostat، ماداگاسکار پس از مراکش، تونس و مصر در رتبه چهارم تامین کننده آفریقا در بازار اروپا قرار دارد.

یورواستات آماری از تجارت در سال ۲۰۱۹ بین ۲۷ عضو اتحادیه اروپا و شرکای تجاری آن را منتشر کرده است. واردات محصولات نساجی و پوشاک با افزایش ۵،۱ درصدی در منطقه، به مجموع ۷۴،۹۸ میلیارد یورو رسید. آسیا به رهبری چین بزرگترین تامین کننده اروپا است و پس از آن آفریقا: مراکش، تونس، مصر و ماداگاسکار قرار دارند.

آمارهای یورواستات، از ژانویه تا اکتبر ۲۰۱۹، حجم واردات ۷۴،۹۸ میلیارد یورو محصولات نساجی و پوشاک را گزارش می‌کند. کشورهای آسیایی با ۲۲،۹۰ میلیارد یورو یا تقریباً ۳۰٪ از حجم وارداتی اروپا و بعد از آن بنگلادش با ۱۵،۲۱ میلیارد یورو پیشروترین تامین کنندگان اروپا هستند. ترکیه با ۸،۶۱ میلیارد یورو در مکان چهارم، هند با ۴،۴۳ میلیارد یورو در رتبه پنجم، کامبوج با ۳،۴۲ میلیارد یورو و ویتنام پس از آن قرار گرفته‌اند.

ماداگاسکار، رقیب بخش نساجی در آفریقا، ۵۷۴ میلیون یورو در سال ۲۰۱۸ و ۵۳۳،۱۱

در حاشیه شهرها و مناطق فقیرنشین می‌کنند. زندگی جمعی در یک اتاق در محیط کار باعث کاهش هزینه‌های زندگی می‌شود، هرچند این سبک زیست کم هزینه در کنار دوری از خانواده، مشکلات و تعارضات فراوانی را ایجاد می‌کند.

زندگی به‌عنوان یک مهاجر غیرقانونی همیشه با استرس و دلهره همراه است. نگرانی از دستگیری و رد مرز شدن یا اخراج از کار و پرداخت نشدن حقوق از اولیه‌ترین نگرانی‌های این افراد است. یکی از حواشی حضور کارکنان خارجی در ایران ایجاد مناسبات و روابط به‌خصوص بین افراد بومی با کارگران مهاجر است، ایرانیانی که با جلب اعتماد این مهاجران با دریافت مبالغ بیش از حد عرف به‌عنوان راننده یا معتمد اقدام به حمل و نقل و جابه‌جایی یا تهیه مایحتاج زندگی آنان می‌کنند یا افرادی که در قبال دریافت درصدی از حقوق یا مبلغی معین اقدام به پیدا کردن کار برای مهاجران می‌کنند.

یکی از مشکلات همیشگی و تعارضات دائمی کارفرمایان با مهاجران در سال‌های اخیر عدم ثبات نرخ ارز و در نتیجه کاهش سطح دستمزد کارگران بوده و همین عامل باعث رجعت تعداد زیادی از این افراد به پاکستان بوده است، زیرا با افزایش قیمت محصولات و اجناس و کاهش ارزش ریال دستمزد دریافتی آنها نیز کاهش چشمگیری داشته است.

از دیگر سو، در دوران کرونا و بالاخص در شش ماه اخیر با توجه به باز شدن زود هنگام صنایع در پاکستان نسبت به کشورهای رقیبی همچون هند و بنگلادش و ایجاد بسته‌های تشویقی دولت برای نوسازی صنایع و کاهش هزینه‌های برق و انرژی، صنعت نساجی پاکستان رشد چشمگیری را شاهد بوده است؛ به طوری که پیش‌بینی می‌شود این صنعت با کمبود قریب ۲۰۰ هزار نیروی کار مواجه شود، همین امر باعث افزایش دستمزد در پاکستان شده است و این افزایش دستمزد در کنار کاهش ارزش ریال، جذابیت کار در ایران را کاهش داده و باعث برگشت بسیاری از کارگران غیرقانونی شده است.

سعید ابوتراب - فعال صنعت نساجی